

Sayı : E-16949670-804.01-2889
Konu : Temel İnsan Hakları Belgesi Olarak Veda
Hutbesi Konulu Uluslararası Sempozyum
Düzenlenmesi Hakkında

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞINA

İlk insandan beri insan, haklarıyla birlikte vardır. Toplumların gelişmesi ve dünyaya yayılmasıyla birlikte insan hakları alanında da ilerleme veya gerilemeler yaşanmıştır. Farklı coğrafyalarda ve zamanlarda farklı insan hakları gelişmeleri olduysa da bugün insan hakları Batı merkezci bir anlayışla şekillenmekte, seküler normlar ve değerlerle yoğrulmaktadır. Bu ise dünyadaki kültürel zenginlikten yararlanılmasının önüne geçmekte, kadim medeniyet değerlerinin zayıflamasına neden olmaktadır.

İnsan hakları, esasen tüm dünya toplumlarının katkı sunacağı/sunması gereken bir kavramdır. Bu gereklilik, öncelikle İslam dünyası açısından böyledir. Modern insan hakları tarihinden çok önce İslam dünyasında ortaya çıkan birçok uygulama ve metin; günümüzün insan hakları normları ve uygulamaları ile dahi karşılanamayacak derin bir hak kültürü ihtiva etmektedir. Bu zengin insan hakları kültürünün gün yüzüne çıkarılması dünyada insan hakları bilincinin artırılması ve insan haklarının korunup geliştirilmesi açısından oldukça önemlidir.

Dünya tarihinde insan hakları bildirgesi olarak sayılabilecek ilk metin, Veda Hutbesi'dir. Veda Hutbesi, tarihin en muhteşem ve en büyük değişimini gerçekleştiren hak mücadelesinin sonunda, vefatından üç ay önce Peygamber Devlet Başkanı statüsüyle Hz. Muhammed'in bütün insanlığa mesajlarını içeren evrensel bir insan hakları beyannamesidir. Batı orijinli baskın insan hakları literatüründe en eski insan hakları belgesi olarak gösterilen 1215 tarihli Magna Carta Libertatum, toplumu oluşturan farklı din mensupları arasında dayanışmayı ve çok kültürlü yaşamı esas alan Medine Sözleşmesinden 590 yıl sonra akdedilmiştir. Magna Carta Libertatum'dan 583 yıl önce irad edilen Veda Hutbesi ise hak temelli bir deklarasyondur ve İslam medeniyetinin temel insan hakları metinlerindedir. İçeriği itibariyle kendisinden 1316 yıl sonra çağımızın Magna Carta'sı olarak sunulan BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirtilen ilkeleri büyük ölçüde kapsamaktadır. 9 Zilhicce 10 H. / 8 Mart 632 M. (farklı kaynaklarda 6-7-8-9 Mart 632 olarak hesaplanmaktadır) ve ertesi günü İslam devlet başkanı Hz. Muhammed tarafından sayıları kadın-erkek yüz bini aşan bir topluluğa hitaben yapılan tüm insanlığa yönelik hak temelli ilkesel açıklama ve tebliğlerin derlenmesinden oluşmaktadır. Veda Hutbesi günümüze kadar etkisini sürdürmüştür ve sürdürmeye devam etmektedir. Son olarak, İslam İşbirliği Teşkilatı 2020 yılında güncellediği İnsan Hakları Kahire Deklarasyonunda İslam'daki en eski insan hakları anlaşması olan Medine Sözleşmesi'ne ve evrensel insan hakları metni olan Veda Hutbesi'ne atıfta bulunmaktadır.

Küreselleşen dünyada toplumların kendi medeniyet değerleri üzerinden insan hakları bilincini geliştirmesinin, insan haklarının korunup geliştirilmesinde dini değerlerinden de yararlanılmasının çok daha etkili ve kalıcı olacağı kuvvetle muhtemeldir. Son dönemde yıpranan insan hakları kavramının hak ettiği değeri yeniden kazanabilmesi için farklı kültür ve medeniyet kaynaklarından yararlanılması bu açıdan da önem arz etmektedir.

Diğer yandan, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK) Kanunu'yla Kurumumuza "insan haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak, kitle iletişim araçlarını da kullanarak bilgilendirme ve eğitim yoluyla kamuoyunda duyarlılığı geliştirmek, Millî Eğitim müfredatında bulunan insan hakları ve ayrımcılık yasağıyla ilgili bölümlerin hazırlanmasına katkıda bulunmak, insan haklarının korunması, ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve toplumdaki eşitlik anlayışının geliştirilmesine yönelik olarak üniversiteler ile ortaklaşa faaliyetlerde bulunmak, Yükseköğretim Kurulunun eşgüdümünde üniversitelerin insan hakları ve eşitlik ile ilgili bölümlerinin kurulmasına ve insan hakları ve eşitlik öğretimine dair müfredatın belirlenmesine katkıda bulunmak, alanındaki uluslararası kuruluşlarla ilgili mevzuat dâhilinde işbirliği yapmak, insan haklarının korunması ve ayrımcılıkla mücadele

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : C95T-IENP-DP8R

Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihkek.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Bilgi İçin :Sevde ŞENGÜL

Telefon No : 4227800

Fax No : 4227899

İnsan Hakları ve Eşitlik
Uzman Yardımcısı

e-Posta :

İnternet Adresi : <http://www.tihkek.gov.tr/>

Dahili No:

Keşif Adresi : tihek@hs01.kep.tr

1 / 2

kapsamında faaliyet yürüten kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği yapmak gibi görevler verilmiştir. Bu doğrultuda Kurumumuz, farklı üniversitelerle insan hakları alanında işbirliği protokolleri yapmakta olduğu gibi 12.03.2021 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı ile de insan hakları ile ilgili farkındalık artırıcı tematik projelerin eşgüdüm içerisinde gerçekleştirilmesinin hedeflendiği bir işbirliği protokolü imzalamıştır. Ayrıca, Kurumumuz Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planında İnsan Hakları Konusunda Farkındalığın ve Duyarlılığın Artırılması Stratejik Amacı ve İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesindeki insan hakları mekanizmalarının geliştirilmesi, bu doğrultuda öncülük ve rehberlik edilmesi hedefi kapsamında İslam dünyasının zengin tarihi insan hakları birikimini içeren bir kitap yayımlanarak uluslararası alanda paylaşılması faaliyetinin sorumluluğunu üstlenmiştir. Kurumumuz bu bağlamda “yaşam hakkı, can, mal, namus dokunulmazlığı, eşitlik, kadın-erkek hakları, suçun ve cezanın şahsiliği ilkesi” gibi Veda Hutbesinde yer alan hususların; 6701 sayılı Kanun uyarınca Kurumumuza yüklenen “insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile ayrımcılığın önlenmesi” görevleri ve taahhüt ettiği sorumlulukları ile doğrudan ilişkili olduğu düşüncesindedir.

Bu çerçevede, Veda Hutbesinin ilmi bir bakışla ele alınması ve bu metinde mündemiç insan hakları ilkelerinin insanlığın hak temelli mücadelesinde daha görünür kılınması amacıyla Kurumumuz ve Başkanlığınızca müştereken tertip edilecek ve diğer paydaşların da katkılarından istifade edilecek bir sempozyum yapılması hedeflenmektedir. Bu etkinlik, insan hakları ile ilgili farkındalık artırıcı tematik projelerin işbirliği halinde ortaklaşa çalışılarak hayata geçirilmesinin hedeflendiği işbirliği protokolümüzün de fiilen hayata geçirilmesine vesile olacaktır. Sempozyuma ilişkin taslak öneri ekte yer almaktadır. Bu doğrultuda, diğer paydaşlarımızın da katkı sunacağı müşterek bir sempozyum gerçekleştirme hususundaki kanaatinizi bildirmenizi saygılarımla arz ederim.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Ek: Sempozyuma İlişkin Taslak Öneri (7 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : C95T-IENP-DP8R

Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihek.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Bilgi İçin :Sevde ŞENGÜL

Telefon No : 4227800

Fax No : 4227899

İnsan Hakları ve Eşitlik
Uzman Yardımcısı

e-Posta :

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Dahili No:

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

2 / 2

